

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

2022 m. birželio 20 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės, Alės Bukaviniienės ir Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas), susipažinusi su 2022 m. birželio 6 d. paduotu atsakovės bendrovės SIA „Rouen Grains LV“ kasaciniu skundu dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. gegužės 16 d. sprendimo peržiūrėjimo,

nustatė:

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2022 m. gegužės 16 d. sprendimu panaikino Vilniaus apygardos teismo 2022 m. vasario 2 d. sprendimą ir 2022 m. vasario 28 d. papildomą sprendimą, ir civilinės bylos dalį, kuria pareikštas ieškinys atsakovei SIA „Rouen Grains LV“, perdavė pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.

Apeliacinės instancijos teismas dėl bylos dalies nutraukimo (sprendimo 74-78 punktai) nurodė, kad 2020 m. kovo 19 d. atsakovės UAB „Bona diagnosis“ ir SIA „Rouen Grains LV“ sudarė Sutartį 3, kuria pastaroji bendrovė įsipareigojo ieškoti potencialių gamintojų/pardavėjų, galinčių tiekti COVID-19 testus. Pagal šią sutartį atsakovė UAB „Bona diagnosis“ nuo 2020 m. kovo 25 d. iki kovo 31 d. pervedė atsakovei SIA „Rouen Grains LV“ 454 931 Eur sumą. Ieškovas pareiškė ieškinio reikalavinį pripažinti Sutartį 3 niekine ir negaliojančia, nes, ieškovo teigimu, ja šalys nesiekė sukurti realių paslaugos teikimo santykių, o siekė tik sukurti fiktyvų pagrindą SIA „Rouen Grains LV“ iš UAB „Bona diagnosis“ gauti lėšų. Pirmosios instancijos teismas, atsižvelgdamas į Sutarties 3 8.1 papunktįje numatytą sąlygą, kad „visi ginčai ir nesutarimai, kurie kyla tarp šalių sutarties vykdymo metu turi būti sprendžiami derybomis, bet, jeigu susitarimas nepasiekiamas per 1 (vieną) mėnesį, ginčas turi būti sprendžiamas Latvijos Respublikos teisme“, nurodė, jog ieškinio reikalavimas dėl Sutarties 3 turi būti reikšiamas Latvijos Respublikos teismuose ir bylos dalį, kurioje ieškinys pareikštas atsakovei SIA „Rouen Grains LV“, nutraukė vadovaudamasis CPK 293 straipsnio 1 punktu kaip nenagrinėtiną Lietuvos Respublikos teisme civilinio proceso tvarka. Apeliacinės instancijos teismas nesutiko su tokiu pirmosios instancijos teismo vertinimu ir nurodė, kad pirmosios instancijos teismas, nutraukdamas bylos dalį, netinkamai taikė civilinio proceso normas: visų pirma, prokuroras, gindamas viešąjį interesą, reikšdamas ieškinį byloje nėra saistomas sutartyje įtvirtintos teisingumo taisyklės, kadangi jis nėra sutarties šalis. Prokuroras turi teisę ginti viešąjį interesą Lietuvos Respublikos ribose. Užsienio valstybių (Latvijos) teismuose apskritai neįmanoma išaiškinti kitos valstybės viešosios tvarkos pažeidimo fakto. Tik Lietuvos Respublikos teismai turi teisę spręsti, ar buvo pažeistas viešasis interesas, kadangi jis yra kildinamas iš Lietuvos Respublikos Konstitucijos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. balandžio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-261/2006; 2019 m. gruodžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-371-701/2019, 47 punktas).

Kasaciniu skundu atsakovė SIA „Rouen Grains LV“ prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. gegužės 16 d. sprendimo dalį, kuria teismas panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimą ir papildomą sprendimą, ir bylos dalį perdavė nagrinėti pirmosios instancijos teismui iš naujo, ir dėl šios bylos dalies palikti galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą, kuriuo bylos dalis nutraukta.

Atsakovės kasacinis skundas grindžiamas pagrindais, remiantis CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 punktu – materialiosios ir proceso teisės normų pažeidimas, turintis esminės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui, taip pat remiantis CPK 346 straipsnio 2 dalies 2 punktu – skundžiamame teismo sprendime (nutartyje) nukrypimas nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos.

Atrankos kolegija pažymi, kad kasacinis teismas tikrina žemesnės instancijos teismų sprendimų (nutarčių) teisėtumą tik išimtiniais atvejais, kai yra bent vienas iš CPK 346 straipsnio 2 dalyje nustatytų kasacijos pagrindų (CPK 346 straipsnio 1 dalis). Kasaciniame skunde nepakanka vien tik nurodyti kasacijos pagrindą – įvardyti kasacijos pagrindo buvimą būtina pagrįsti išsamiais teisiniais argumentais (CPK 347 straipsnio 1 dalies 3 punktas). Be to, CPK 346 straipsnio 2 dalyje nurodyti kasacijos pagrindai patvirtina, kad kasacija leidžiama ne teisės klausimais apskritai, bet ypatingais teisės klausimais, siekiant, jog kasaciniame teisme būtų nagrinėjamos tik tokios bylos, kuriose keliama teisės problemų išsprendimas būtų reikšmingas vienodam teisės aiškinimui ir taikymui. Taigi kasacinis skundas gali būti priimtas tik tuo atveju, jeigu jame nurodytas bent vienas kasacijos pagrindas, numatytas CPK 346 straipsnyje, bei nurodyti išsamūs teisiniai argumentai, patvirtinantys nurodyto kasacijos pagrindo buvimą (CPK 347 straipsnio 1 dalies 3 punktas).

Kai kasacinis skundas paduodamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti buvus pažeistą materialinės ar proceso teisės normą, teisinius argumentus, patvirtinančius nurodytos (nurodytų) teisės normos (normų) pažeidimą bei argumentuotai pagrįsti, kad teisės pažeidimas yra toks svarbus, kad turi esminę reikšmę vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, o taip pat, kad jis (teisės pažeidimas) galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 2 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti konkrečią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisės aiškinimo ir taikymo praktiką, suformuotą bylose, kurių faktinės aplinkybės yra analogiškos ar iš esmės panašios į bylos, kurioje priimtas teismo sprendimas (nutartis) skundžiamas kasacine tvarka, bei argumentuotai pagrįsti, kad teismas skundžiamame procesiniame sprendime nukrypo nuo tokios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos. Tai daroma analizuojant apskųstuose teismų sprendimuose išdėstytus teisinius motyvus ir juos lyginant su Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota teisės taikymo ir aiškinimo praktika.

Atsakovės SIA „Rouen Grains LV“ kasaciniame skunde išdėstyti tokie argumentai:

1. Prokuroras (ieškovas) ieškinį pareiškė gindamas viešąjį interesą dėl galimai viešųjų pirkinių metu padarytų pažeidimų, tačiau Bendradarbiavimo sutartis nebuvo sudaryta viešųjų pirkinių procedūros metu ir nebuvo niekaip susijusi su vykdomais viešaisiais pirkimais. Bendradarbiavimo sutartis buvo sudaryta tarp skirtingose valstybėse įsisteigusių juridinių asmenų (Lietuvoje ir Latvijoje) pagal užsienio valstybės (Latvijos) teisę ir buvo vykdoma užsienio valstybėje (Latvijoje). Atitinkamai, tokioje byloje su tarptautiniu elementu esminę reikšmę turi atsakymas, koks konkrečiai teisės aktas turi būti taikomas sprendžiant tarptautinės jurisdikcijos klausimą: nacionalinės teisės aktas ar atitinkamas Europos Sąjungos reglamentas. Šios analizės apeliacinės instancijos teismas neatliko, netinkamai pritaikė procesinės teisės normas ir nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos dėl tarptautinės jurisdikcijos ir teisingumo nustatymo taisyklių. Apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai vadovavosi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019-05-09 nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-171-611/2019 pateiktais išaiškinimais dėl arbitražinio susitarimo taikymo, t. y. kad ieškovas nėra saistomas sutarties, kurios jis nesudarė, taip pat nėra saistomas šalių sudaryto susitarimo dėl arbitražinės išlygos. Nurodytoje byloje pateikti išaiškinimai dėl arbitražinio susitarimo taikymo negali būti taikomi nagrinėjamoje byloje, nes savo esme

visiškai skiriasi tiek gretinamų bylų aplinkybės, tiek nagrinėti klausimai: arbitražinio susitarimo taikymas ir šioje byloje nagrinėjamas sutartinis teritorinis teisingumas.

2. Apeliacinės instancijos teismas priėjo prie išvados pagal analogiją pritaikęs sutarties uždarmo principo taikymą arbitražo teisiniuose santykiuose, tačiau išaiškinimai dėl arbitražinio susitarimo taikymo negali būti taikomi nagrinėjamoje byloje, nes savo esme visiškai skiriasi tiek gretinamų bylų aplinkybės, tiek nagrinėti klausimai: arbitražinio susitarimo taikymas ir šioje byloje nagrinėjamas sutartinis teritorinis teisingumas.
3. Nustatydamas nagrinėjamos bylos dalies teisingumą teismas rėmėsi nacionalinės teisės norma, reglamentuojančia prokuroro įgaliojimus, o ne procesinės teisės norma, nustatančia teisingumo taisykles. Apeliacinės instancijos teismas taip pat ignoravo bylos tarptautinį elementą ir tokios bylos teisingumui nustatyti taikomą Europos Sąjungos reglamentą. Net jeigu ir būtų laikoma, kad ieškovas nėra saistomas Bendradarbiavimo sutarties sąlygų dėl ginčo teisingumo, tai priešingai nei nurodo apeliacinės instancijos teismas, teisingumo klausimas šioje byloje turi būti sprendžiamas ne pagal Prokuratūros įstatymo 13 straipsnį, o pagal 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (Reglamentas Nr. 1215/2012), nes nagrinėjama civilinė byla yra su tarptautiniu (užsienio) elementu ir joje sprendžiamas tarptautinės jurisdikcijos klausimas. Kasacinis teismas ne kartą yra pasisakęs dėl tarptautinės jurisdikcijos ir teisingumo nustatymo taisyklių. Šie klausimai taip pat yra apibendrinti ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019-05-09 nutartyje civilinėje byloje [Nr. e3K-3-171-611/2019](#). Šioje nutartyje išaiškinta, kad Reglamento Nr. 1215/2012 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta bendroji jurisdikcijos taisyklė, pagal kurią asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinė) vieta yra valstybėje narėje, ieškiniai turi būti pareiškiami tos valstybės narės teismuose, neatsižvelgiant į šių asmenų pilietybę. Reglamento Nr. 1215/2012 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinė) vieta yra valstybėje narėje, kitos valstybės narės teismuose ieškiniai gali būti pareiškiami tik taikant šio skyriaus 2–7 skirsniuose nustatytas taisykles. Ieškovas ginčija Bendradarbiavimo sutartį, kurios šalimi jis nėra. Atsižvelgiant į tai, atsakovės atžvilgiu nėra teisinio pagrindo taikyti Reglamento Nr. 1215/2012 2–7 skirsniuose įtvirtintą specialios jurisdikcijos taisyklę, nes ir pats ieškovas to neįrodinėjo nei bylos nagrinėjimo pirmosios instancijos teisme metu, nei teikdamas apeliacinį skundą. Atitinkamai, atsakovės atžvilgiu turi būti taikoma minėto Reglamento 4 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta bendroji jurisdikcijos taisyklė, t. y. reikalavimas atsakovei teisingas jos buveinės – Latvijos Respublikos – teismams.
4. Ieškovas ieškinyje įrodinėjo, kad Bendradarbiavimo sutartis turi būti pripažinta tariamu sandoriu pagal [CPK 1.86](#) straipsnį bei kad iš neteisės negali atsirasti teisė, o ne dėl to, kad ji pažeidė viešąjį interesą. Taigi, nustačius šios bylos dalies teisingumą, tik vėliau byloje turėtų būti aiškinamasi, pagal kokios valstybės materialinės teisės normas ji galėtų būti ginčijama (Lietuvos ar Latvijos).

Atrankos kolegija, susipažinusi su kasacinio skundo argumentais, teismų procesinių sprendimų motyvais ir jų pagrindu padarytomis išvadomis, sprendžia, kad kasaciniame skunde nekeliami tokių teisės klausimų, kurie atitiktų [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalyje nurodytus bylos peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindus. Atrankos kolegijos vertinimu, kasacinio skundo argumentais nepagrindžiami jame nurodomi kasacinio skundo pagrindai dėl nurodytų teisės normų pažeidimo bei nepagrindžiama, kad byla išnagrinėjęs teismas nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės aiškinimo ir taikymo praktikos.

Kasacinis skundas pripažintinas neatitinkančiu [CPK 346 straipsnio](#) 347 straipsnio 1 dalies 3 punkto reikalavimų, todėl jį atsisakytina priimti ([CPK 350](#) straipsnio 2 dalies 3, 4 punktai).

Atrankos kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktais ir 4 dalimi,

n u t a r i a :

Kasacinį skundą atsisakyti priimti ir grąžinti jį padavusiam asmeniui.
Ši nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Teisėjai Goda Ambrašaitė-Balynienė

Alė Bukaviniene

Virgilijus Grabinskas